

Redakcja: Agnieszka Zajdel (sekretarz redakcji), Szczepan Czarnecki,
Spasimir Domaradzki, Bartłomiej Krzysztan, Łukasz Krzyżanowski,
Sławomir Łukasiewicz, Damian Szacawa, Agata Tatarenko

Nr 1530 (35/2026) | 23.02.2026

ISSN 2657-6996

© IEŚ

Agata Domachowska

Kosowo: wsparcie dla byłych członków Armii Wyzwolenia Kosowa

Proces byłych członków Armii Wyzwolenia Kosowa (*Ushtria Çlirimtare e Kosovës*, UÇK) stanowi istotny punkt odniesienia dla opinii publicznej zarówno w Kosowie, jak i w całym regionie Bałkanów oraz w diasporze. Od początku postępowania, które trwa od 2023 r., można obserwować społeczne wsparcie dla czterech oskarżonych przebywających w Hadze, przy czym w ostatnich miesiącach widoczne jest wyraźne nasilenie działań mobilizacyjnych. Dyskusja na temat procesu dotyczy nie tylko kwestii prawnych, ale przede wszystkim tożsamości narodowej Albańczyków oraz pamięci o wojnie z lat 90. XX w.

Proces byłych członków UÇK w Hadze. W perspektywie najbliższych miesięcy spodziewane jest ogłoszenie wyroku Specjalnych Izb Sądowych Kosowa (*Kosovo Specialist Chambers*)¹ w sprawie zarzutów dotyczących zbrodni wojennych oraz zbrodni przeciwko ludzkości obejmujących bezprawne zatrzymania, tortury, zabójstwa, wymuszone zaginięcia oraz prześladowania popełnione w okresie od marca 1998 r. do września 1999 r. Na ławie oskarżonych zasiadają byli członkowie UÇK, tj. Hashim Thaçi² (były premier i prezydent Kosowa), Kadri Veseli (były przewodniczący Zgromadzenia Kosowa), Jakup Krasniqi (były przewodniczący parlamentu Kosowa) oraz Rexhep Selimi (były parlamentarzysta Kosowa). Wszyscy oskarżeni konsekwentnie nie przyznają się do winy.

Postępowanie dowodowe w zakresie przesłuchań świadków prowadzone było od kwietnia 2023 r. do grudnia 2025 r. W charakterze świadków obrony wystąpili m.in. James Rubin (były amerykański dyplomata, który w latach 1997-2000 pełnił funkcję asystenta sekretarza stanu USA ds. spraw publicznych), Christopher Hill (były amerykański dyplomata – specjalny wysłannik do Kosowa w latach 1998-1999) oraz Wesley Clark (amerykański generał, naczelny dowódca Połączonych Sił Zbrojnych NATO w Europie w latach 1997-2000 oraz dowódca operacji Allied Force wojsk NATO w Kosowie w 1999 r.). Linia obrony opiera się na twierdzeniu, że H. Thaçi pełnił przede wszystkim funkcję polityczną i nie sprawował bezpośredniej kontroli nad strukturami wojskowymi.

Z kolei prokuratura argumentuje, że oskarżeni działali w ramach „wspólnego przedsięwzięcia przestępczego”, którego celem było przejęcie kontroli nad całym Kosowem, i domaga się kary 45 lat pozbawienia wolności dla każdego z oskarżonych. Główna prokurator Kimberly West podkreśliła, że oskarżeni są odpowiedzialni za śmierć co najmniej 100 ofiar³ oraz za znęcanie się nad setkami innych osób, które były postrzegane jako przeciwnicy UÇK.

Wyrok wobec czterech byłych przywódców UÇK powinien zostać wydany w ciągu 90 dni. Jeśli sędziowie będą potrzebowali więcej czasu, termin ten może zostać przedłużony o dodatkowe 60 dni.

¹ Specjalne Izby Sądowe Kosowa zostały utworzone w 2015 r. na mocy decyzji kosowskiego parlamentu. Choć formalnie stanowią element systemu wymiaru sprawiedliwości Kosowa, funkcjonują na terytorium Holandii i są obsadzone przez międzynarodowych sędziów oraz personel. Ich kompetencje obejmują rozpatrywanie zarzutów wobec członków UÇK, które dotyczą przestępstw popełnionych w latach 1998-2000 przeciwko mniejszościom etnicznym oraz przeciwnikom politycznym. Decyzja o utworzeniu Izb tłumaczona była tym, że kosowski wymiar sprawiedliwości nie jest wystarczająco silny, aby rozpatrywać sprawy związane z UÇK.

Należy dodać, że 27 lutego w Hadze rozpoczął się kolejny proces H. Thaçiego oraz Bashkima Smakaj, Isniego Kilaja, Fadila Fazliu i Hajredina Kućiego, dotyczący zarzutów o utrudnianie pracy wymiaru sprawiedliwości i manipulowanie świadkami. H. Thaçi miał przekazywać pozostałej czwórce „poufne informacje dotyczące świadków powołanych przez prokuraturę w sprawie o zbrodnie wojenne”, zob. szerzej: *Opening Statements in Thaçi et al. Obstruction of Justice Case*, <https://www.scp-ks.org/en/opening-statements-thaci-et-al-obstruction-justice-case> [18.02.2026].

³ Wśród zidentyfikowanych ofiar byli zarówno Serbowie, jak i Albańczycy oraz osoba narodowości romskiej.

Poparcie dla UÇK w regionie. W celu wyrażenia politycznego wsparcia dla byłych członków UÇK 12 lutego parlamenty Albanii i Kosowa przyjęły oficjalne stanowiska w tej sprawie. Grupa 92 parlamentarzystów Zgromadzenia Republiki Albanii przyjęła deklarację, w której wyraziła przekonanie o niewinności byłych przywódców UÇK (*Deklaratë e Kuvendit të Republikës së Shqipërisë për pafajësinë e udhëheqësve të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës*). W treści deklaracji podkreślono, że działania UÇK stanowiły uprawnioną walkę o prawa człowieka i samostanowienie, natomiast wniosek Prokuratury Specjalnej dotyczący 45 lat więzienia dla oskarżonych oceniono jako potencjalnie prowadzący do „zniekształcenia historii” poprzez zrównanie walki wyzwoleniczej z działaniami aparatu państwowego Serbii, odpowiedzialnego za czystki etniczne i zbrodnie przeciwko ludzkości. Albański parlament zadeklarował „pełne i bezwarunkowe poparcie” dla oskarżonych, wskazując ich jako reprezentantów dążeń niepodległościowych Kosowa. Jednocześnie zaapelowano do Izb Specjalnych w Hadze oraz społeczności międzynarodowej o zapewnienie uczciwego i bezstronnego procesu oraz wezwano do ogłoszenia niewinności oskarżonych⁴. Także minister ds. Europy i spraw zagranicznych Albanii, Elisa Spiropali, zapowiedziała podjęcie działań dyplomatycznych mających na celu obronę tej interpretacji wydarzeń na forach międzynarodowych i podkreśliła swój sprzeciw wobec narracji, które – w ocenie władz w Tiranie – prowadzą do zrównania ofiary z agresorem.

Analogiczne stanowisko przyjęło Zgromadzenie Kosowa, które podczas nadzwyczajnej sesji plenarnej uchwaliło „Rezolucję w sprawie Specjalnych Izb Kosowa oraz Biura Specjalnego Prokuratora w Hadze” (*Rezolutë për Dhomat e Specializuara të Kosovës dhe Zyrën e Prokurorit të Specializuar në Hagë; “Rezoluta për Hagën”*) 90 głosami „za” przy jednym głosie sprzeciwu⁵ i braku głosów wstrzymujących się⁶. W dokumencie sformułowano wezwanie do Specjalnych Izb oraz Biura Specjalnego Prokuratora „o zagwarantowanie przestrzegania standardów konstytucyjnych i międzynarodowych związanych z prawem do rzetelnego i bezstronnego procesu, przy jednoczesnym poszanowaniu zasad przejrzystości, odpowiedzialności oraz wzmacniania zaufania publicznego do wymiaru sprawiedliwości”⁷.

W głosowaniu nie wzięła udziału Demokratyczna Liga Kosowa (*Lidhja Demokratike e Kosovës*, LDK), która domagała się, aby do rezolucji przedstawionej przez Demokratyczną Partię Kosowa (*Partia Demokratike e Kosovës*, PDK) dodano punkt wzywający do wyjaśnienia zbrodni popełnionych przed i po wojnie. Jednocześnie LDK zadeklarowała poparcie dla prawa każdego obywatela do uczciwego i bezstronnego procesu, wskazując na obowiązek instytucji państwowych do wyjaśnienia wszystkich niewyjaśnionych zbrodni po wojnie, w tym tych o podłożu politycznym.

Manifestacje poparcia. Od kilku miesięcy obserwuje się intensyfikację działań mobilizacyjnych wśród Albańczyków, co ma na celu okazanie solidarności z byłymi członkami UÇK oczekującymi na wyrok w Hadze. Manifestacje wsparcia odbywały się nie tylko w Kosowie, lecz także w Albanii i Macedonii Północnej. Ponadto były organizowane przez albańską diasporę w Stanach Zjednoczonych oraz w samej Hadze.

17 lutego, w 18. rocznicę ogłoszenia niepodległości Kosowa, platforma społeczna „Wolność ma Imię” (*Liria ka Emër*) zorganizowała w Prisztinie manifestację pod hasłem „Sprawiedliwość, nie polityka” (*Drejtësi, jo politikë*). Celem wydarzenia było wyrażenie poparcia dla byłych członków UÇK, których proces toczy się przed Izbami Specjalnymi w Hadze. W zgromadzeniu wzięło udział tysiące Albańczyków – nie tylko z Kosowa, ale także z Macedonii Północnej oraz z Albanii. Demonstracja została poparta przez prezydent Kosowa Vjosë Osmani, przewodniczącą

⁴ *Deklaratë e Kuvendit të Republikës së Shqipërisë për pafajësinë e udhëheqësve të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës*, <https://www.parlament.al/lajme/a0d16877-d697-4d21-9418-ac4c4224f0a7> [14.02.2026].

⁵ Jedyńm parlamentarzystą, który zagłosował przeciw przyjęciu rezolucji, był członek rządzącego Ruchu „Samostanowienie!” (*Lëvizja VETËVENDOSJE!*, LVV) Fatos Geci. Swoje stanowisko tłumaczył tym, iż jest wyłącznie przeciwko konkretnym liderom UÇK a nie całej organizacji, a tekst rezolucji dotyczy jedynie czterech osób, których proces toczy się obecnie w Hadze. Co więcej, uważa, że funkcjonowanie Izb Specjalnych nie narusza praw byłych przywódców UÇK.

⁶ Lista Serbska (*Srpska lista*) nie wzięła udziału w tej sesji parlamentarnej.

⁷ *Kjo është “Rezoluta për Hagën” që pritet ta miratojë sonte Kuvendi i Kosovës*, <https://kosova.info/kjo-eshte-rezoluta-per-hagen-ge-pritet-ta-miratoje-sonte-kuvendi-i-kosoves/> [14.02.2026].

Zgromadzenia Albulenę Haxhiu czy ministra spraw zagranicznych Glauka Konjufcę oraz niemal wszystkich burmistrzów gmin w Kosowie. Wziął w nim ponadto udział lider Demokratycznego Związku na rzecz Integracji (*Bashkimi Demokratik për Integrim*, BDI)⁸ Ali Ahmeti, a także byli członkowie UÇK. Wydarzenie uzyskało również polityczne wsparcie premiera Albanii Ediego Ramy, który dzień wcześniej, 16 lutego, przebywał z wizytą w Kosowie. W czasie wystąpień uczestnicy manifestacji podkreślali przede wszystkim, że UÇK nie atakowała innych państw, tylko broniła Kosowa i była ruchem wyzwoleniczym, a nie organizacją przestępczą. Co więcej, akcentowali, że odpowiedzialność za najpoważniejsze zbrodnie w regionie ponosi Serbia pod przywództwem Slobodana Miloševicia, w związku z czym sprzeciwiają się próbom zrównywania ofiar z agresorem.

Wnioski. Proces byłych członków UÇK stanowi istotny punkt odniesienia dla opinii publicznej wśród Albańczyków w Kosowie, w regionie Bałkanów oraz w diasporze. Od początku procesu widoczne jest konsekwentne wsparcie dla czterech oskarżonych przebywających w Hadze, przy czym w ostatnich miesiącach można zauważyć intensyfikację działań mobilizacyjnych. Zjawisko to ma charakter transnarodowy i wskazuje na szeroką mobilizację symboliczną wokół procesu.

Znaczna część albańskiej opinii publicznej postrzega Hashima Thaçiego, Kadriego Veselego, Jakupa Krasniqiego i Rexhepa Selimiego jako uczestników walki o niepodległość Kosowa, podczas gdy odpowiedzialność za zbrodnie z lat 1998-1999 przypisywana jest Serbii rządzonej przez Slobodana Miloševicia. W tym ujęciu proces interpretowany jest nie tylko jako kwestia odpowiedzialności indywidualnej, lecz także jako element szerszego sporu o pamięć zbiorową i interpretację konfliktu. Postępowanie przed Specjalnymi Izbami stało się zatem częścią debaty dotyczącej charakteru wojny w Kosowie, legitymizacji elit wywodzących się z UÇK oraz kontroli nad narracją historyczną. W rezultacie proces funkcjonuje równolegle jako mechanizm prawny oraz jako arena konfliktu pamięci: między zasadą indywidualnej odpowiedzialności karnej a narracją o sprawiedliwej wojnie wyzwoleniczej.

Choć Specjalne Izby są formalnie osadzone w systemie prawnym Kosowa, działają poza jego terytorium i w oparciu o międzynarodowy personel, co sprzyja ich postrzeganiu jako instytucji zewnętrznej ingerencji. W części opinii publicznej utrwała się przekonanie o ich etnicznej stronniczości, o delegitymizowaniu walki UÇK przeciwko serbskim represjom i nieuwzględnianiu sytuacji, jaka miała miejsce w Kosowie w latach 80. i 90. XX w.

Zaangażowanie czołowych kosowskich polityków w sprawę procesu wskazuje na jego wyraźne upolitycznienie. Kwestia oskarżonych przywódców UÇK stała się instrumentem mobilizacji elektoratu oraz konsolidacji tożsamości narodowej. Niezależnie od treści przyszłego wyroku, postępowanie będzie miało trwały wpływ na debatę publiczną, relację między pamięcią o wojnie a zasadą odpowiedzialności indywidualnej, a także na równowagę między wymiarem sprawiedliwości a polityką historyczną. Może ono również oddziaływać na relacje międzynarodowe Kosowa, w szczególności z Unią Europejską, która od początku wspiera – także finansowo – funkcjonowanie Specjalnych Izb. Publiczne deklaracje wsparcia dla oskarżonych oraz zapowiedzi działań dyplomatycznych mogą być interpretowane przez partnerów międzynarodowych jako próba politycznego oddziaływania na niezależny mechanizm sądowy, co w dłuższej perspektywie może komplikować relacje Kosowa i Albanii z państwami wspierającymi działalność Izb.

Przyjęcie deklaracji przez parlament Albanii oraz rezolucji przez Zgromadzenie Kosowa oznacza instytucjonalizację wsparcia dla oskarżonych i przeniesienie go z poziomu mobilizacji społecznej na poziom oficjalnej polityki państwowej. Obrona byłych przywódców UÇK została wpisana w ramy polityki historycznej, wzmacniając ich symboliczną rolę w procesie państwowotwórczym. Oba parlamenty odwołują się do kategorii „prawdy historycznej” oraz legitymizacji walki wyzwoleniczej, co wskazuje na wysoki stopień synchronizacji przekazu politycznego po obu stronach granicy i na ukształtowanie wspólnej agendy narodowej.

Jednocześnie postawa LDK, która odmówiła udziału w głosowaniu, sygnalizuje istnienie bardziej wyważonego podejścia do relacji między solidarnością polityczną a zasadą rządów prawa. Akcentowanie potrzeby pełnego

⁸ Obecnie największe albańskie ugrupowanie opozycyjne działające w Macedonii Północnej.

i nieselektywnego rozliczenia przestępstw, w tym powojennych zabójstw o charakterze politycznym, wskazuje na utrzymujące się napięcie między logiką jedności narodowej a wymogami instytucjonalnej wiarygodności państwa prawa. Mając na uwadze silne wsparcie społeczne dla byłych członków UÇK w Kosowie, należy zakładać, że taka postawa LDK (tj. niepoparcie rezolucji) przełoży się na dalszy spadek poparcia dla tego ugrupowania.